

Міністерство освіти і науки України
Департамент освіти і науки
Дніпропетровської обласної державної адміністрації
Державний вищий навчальний заклад
«Придніпровська державна академія будівництва та архітектури»

ОСВІТА В УМОВАХ ВІЙНИ: РЕАЛІЇ, ВИКЛИКИ ТА ШЛЯХИ ПОДОЛАННЯ

МАТЕРІАЛИ
II Форуму академічної спільноти

20 – 24 червня 2022 року

ДНІПРО
2022

УДК 378.4(477)"364"
ISBN 978-966-323-235-5

*Рекомендовано до друку на Вченій раді
Державного вищого навчального закладу
«Придніпровська державна академія будівництва та архітектури»
(Протокол № 1 від 26.08.2022)*

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

Савицький М. В. – д. тех. н., професор, ректор ДВНЗ «Придніпровська державна академія будівництва та архітектури» (голова редакційної колегії); **Євсєєва Г. П.** – докторка наук з державного управління, професорка, проректорка з навчально-виховної роботи ДВНЗ «Придніпровська державна академія будівництва та архітектури» (заступниця голови); **Мамчич І. П.** – к. філол. н., доцентка, завідувачка кафедри підготовки іноземних громадян; **Нажа П. М.** – к. тех. н., доцент, завідувач Навчально-наукового центру освітньої діяльності; **Тівєриадська Л. В.** – методист навчально-методичного відділу.

Освіта в умовах війни: реалії, виклики та шляхи подолання: матеріали II Форуму академічної спільноти (20–24 червня 2022 року, м. Дніпро; Державний вищий навчальний заклад «Придніпровська державна академія будівництва та архітектури») / Упоряд. М. В. Савицький, І. П. Мамчич. Дніпро: ДВНЗ «ПДАБА», 2022. 152 с.

ISBN 978-966-323-235-5

У збірнику подано матеріали II Форуму академічної спільноти «Освіта в умовах війни: реалії, виклики та шляхи подолання», метою проведення якого стало об'єктивне відображення стану й динаміки якості надання освітніх послуг, ефективності управління, якості підготовки здобувачів вищої освіти в умовах війни.

Матеріали Форуму зацікавлять наукових, науково-педагогічних працівників вітчизняних і закордонних закладів вищої освіти, аспірантів і докторантів, здобувачів освіти, а також інших представників соціальної сфери, яких турбують перспективи української освіти.

УДК 378.4(477)"364"

Редакційна колегія не завжди поділяє позицію авторів

© Колектив авторів, 2022
© Державний вищий навчальний заклад
«Придніпровська державна академія
будівництва та архітектури», 2022

ЗМІСТ

Савицький М. В. ВИЩА ОСВІТА В УМОВАХ ВІЙНИ: НАПРАЦЬОВУЄМО СПІЛЬНІ РІШЕННЯ.....	7
Секція 1. ВИКЛИКИ І РЕАЛІЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В УМОВАХ ВІЙНИ.....	10
Євсєєва Г. П., Нажа П. М., Федіна В. Г. ЦИФРОВІЗАЦІЯ ТА ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ – ЗАПОРУКА УСПІШНОГО ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В ПРИДНІПРОВСЬКІЙ ДЕРЖАВНІЙ АКАДЕМІЇ БУДІВНИЦТВА ТА АРХІТЕКТУРИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ: ЗДОБУТКИ І ПЕРСПЕКТИВИ	10
Волощенко Є. І. НОВІ ВИКЛИКИ ТА МОЖЛИВОСТІ ДЛЯ НАВЧАЛЬНО-НАУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ ВІЙНИ В УКРАЇНІ.....	15
Дригола К. В., Глущенко А. В. МЕТОД КЕЙС-СТАДІ ЯК СУЧАСНА МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ, ЩО СПРИЯЄ ПОКРАЩЕННЮ МОРАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОГО СТАНУ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ В ПЕРІОД ВІЙНИ.....	17
Єгоров Є. А. ФУНКЦІОНУВАННЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ ...	20
Кирпале А. В. МЕХАНІЗМИ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ СИСТЕМОЮ ОСВІТИ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ	22
Конопляник О. Ю., Мислицька А. О. ОСОБЛИВОСТІ ВИКОНАННЯ І ЗАХИСТУ МАГІСТЕРСЬКИХ КВАЛІФІКАЦІЙНИХ РОБІТ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ.....	27
Левун Н. В. МОВНА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ В РЕАЛІЯХ СЬОГОДЕННЯ.....	32
Нажа П. М., Лисенко Г. І., Волкова С. П. ОРГАНІЗАЦІЯ РОБОТИ ВІДДІЛУ АКРЕДИТАЦІЇ ТА ЛІЦЕНЗУВАННЯ ПРИДНІПРОВСЬКОЇ ДЕРЖАВНОЇ АКАДЕМІЇ БУДІВНИЦТВА ТА АРХІТЕКТУРИ В ПЕРІОД ВОЄННОГО СТАНУ	36
Назаренко О. В. ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ В УМОВАХ ВОЄННОГО ЧАСУ	39
Нікіфорова Т. Д., Капшук О. А., Нечепуренко Д. С. НАВЧАЛЬНА ТА ОРГАНІЗАЦІЙНА РОБОТА ДЕКАНАТУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ.....	41
Поповський А. М. СВІТОГЛЯДНІ РЕАЛІЇ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ В УМОВАХ ВІЙНИ	44

Сулова Н. М. ВИКЛИКИ І РЕАЛІЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В УМОВАХ ВІЙНИ	48
Третьяков О. В., Дашковська О. В. НАСЛІДКИ ВАЖКИХ ПОМИЛОК МІНІСТЕРСТВА ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ, ЩО ПРОЯВИЛИСЯ ПІД ЧАС ВІЙНИ	51
Секція II. ДИСТАНЦІЙНА ОСВІТА:	
ПОШУК ЕФЕКТИВНИХ ШЛЯХІВ НАВЧАННЯ	56
Андрушенко В. В., Андрушенко О. М., Смірнов С. М. ДИСТАНЦІЙНЕ НАВЧАННЯ – РЕЗУЛЬТАТ РОЗВИТКУ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ТЕХНОЛОГІЇ.....	56
Зайцева В. В., Вирвихвост М. О. ДИСТАНЦІЙНО-ОЧНА ФОРМА НАВЧАННЯ ЯК СКЛАДОВА СУЧАСНОГО ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ	59
Пономарьова О. А. ПРОБЛЕМИ ВИКЛАДАННЯ ОНЛАЙН ПІД ЧАС ВІЙНИ В КОНТЕКСТІ ІТ-ОСВІТИ.....	62
Поповський А. М., Лукомська А. А. ПРОБЛЕМИ ВИВЧЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ МАЙБУТНІМИ ПОЛІЦЕЙСЬКИМИ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ	66
Стадник Н. В. РЕАЛІЇ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ У СУЧАСНИХ УМОВАХ	69
Ужеловський А. В. ЗАСТОСУВАННЯ СУЧАСНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ПІД ЧАС ВИКЛАДАННЯ У ВИЩІЙ ШКОЛІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ.....	71
Уфімцева О. Ю., Шапа Н. М. ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ В СУЧАСНИХ УМОВАХ	73
Харлан О. В., Суворова Т. О. ДОСВІД ЕКЗАМЕНАЦІЙНИХ КОМІСІЙ У ПРОВЕДЕННІ ЗАХИСТІВ ДИПЛОМНИХ ПРОЄКТІВ НА АРХІТЕКТУРНОМУ ФАКУЛЬТЕТІ	78
Ярова Т. П., Серeda С. Ю. ДОСВІД ВИКЛАДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ «НАРИСНА ГЕОМЕТРІЯ» ДЛЯ СТУДЕНТІВ АРХІТЕКТУРНОГО ФАКУЛЬТЕТУ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ	83

Секція III. ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ ВИКЛАДАННЯ: ДОСВІД І ЗДОБУТКИ	87
Дятлова Н. В., Ползікова Г. В. ЩО ТАКЕ АСЕРТИВНІСТЬ ТА АСЕРТИВНА ПОВЕДІНКА В РОБОТІ ПІД ЧАС ВІЙНИ	87
Складановська М. Г. ПСИХОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ СТУДЕНТА І ВИКЛАДАЧА В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	90
Сковронська І. Ю. МОВНО-КОНЦЕПТУАЛЬНА СХЕМА «ПРАВО – СПРАВЕДЛИВІСТЬ» У ЧАС ВІЙНИ	93
Чабан В. П., Давидов І. І., Ковтун-Горбачова Т. А. НЕОБХІДНІСТЬ ВИКЛАДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ «РЕМОНТ, ВІДНОВЛЕННЯ ТА ПІДСИЛЕННЯ БУДІВЕЛЬНИХ КОНСТРУКЦІЙ» В УМОВАХ ВІЙНИ	96
Яковишина Т. Ф., Ткач Н. О. ЗАЛУЧЕННЯ АКТУАЛЬНИХ ПРОБЛЕМ ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ ДО ТЕМАТИКИ ПРОФІЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН СПЕЦІАЛЬНОСТІ 101 «ЕКОЛОГІЯ»	99
Секція IV. ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ПІДХОДІВ В ОСВІТІ	102
Бабенко В. А. ВПЛИВ ВИХОВНОЇ РОБОТИ НА СУСПІЛЬНУ СВІДОМІСТЬ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ В УМОВАХ ВІЙНИ	102
Баранник О. Ю., Ткач О. В. ЦИКЛ НАУКОВО-ПОПУЛЯРНИХ ЛЕКЦІЙ ЯК ВАГОМИЙ ЧИННИК ІНФОРМАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ КРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ (ДОСВІД ПРОВЕДЕННЯ В ПРИДНІПРОВСЬКІЙ ДЕРЖАВНІЙ АКАДЕМІЇ БУДІВНИЦТВА ТА АРХІТЕКТУРИ)	107
Богуславська Л. Г., Протасова А. М. ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ І ФУНКЦІОНУВАННЯ НАУКОВО-ПОПУЛЯРНОГО ОНЛАЙН-ПРОСТОРУ В УМОВАХ ВІЙНИ... ..	115
Волкова С. П. ГУМАНІЗАЦІЯ ТА ГУМАНІТАРИЗАЦІЯ ПІДГОТОВКИ СПЕЦІАЛІСТІВ У ВИЩІЙ ШКОЛІ ПІД ЧАС ВІЙНИ	118
Галацька В. Л. ФОРМУВАННЯ ФАХОВО-СИСТЕМНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ СТУДЕНТА У ПРОЦЕСІ ВИКЛАДАННЯ ГУМАНІТАРНИХ ДИСЦИПЛІН	121
Гдакович М. С., Черевко В. МОВА ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ СВІДОМОСТІ	123

Гуркіна Т. Ю. ЗАСТОСУВАННЯ ПРОГРАМИ POWERPOINT ДЛЯ СТВОРЕННЯ НОВОЇ МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ СТУДЕНТАМ-ІНОЗЕМЦЯМ.....	127
Мамчич І. П. ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ: ВИКЛИКИ ПІД ЧАС СТВОРЕННЯ.....	131
Нечепуренко Д. С. ВИХОВАННЯ МОЛОДІ В УМОВАХ ВІЙНИ: ДОСВІД БУДІВЕЛЬНОГО ФАКУЛЬТЕТУ	134
Черчата А. О., Штепка А. П. ЗАПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНИХ РОЗРОБОК В ОСВІТНЮ ДІЯЛЬНІСТЬ	138
Чумак Л. О., Рабіч О. В. МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ЗАГАЛЬНИХ ТА ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНЦІЙ СТУДЕНТІВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	142
Шатов С. В., Голубченко О. І. ВИПУСКОВА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА – ПІДСУМОК НАВЧАННЯ МАГІСТРІВ	145
Ярова Т. П., Швець І. А. ОСОБЛИВОСТІ ВИХОВНОЇ РОБОТИ НА АРХІТЕКТУРНОМУ ФАКУЛЬТЕТІ	149

Назаренко Олена Володимирівна,

*кандидатка філологічних наук, доцентка, доцентка кафедри філології
Дніпровського аграрно-економічного університету
м. Дніпро, Україна*

ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ В УМОВАХ ВОЄННОГО ЧАСУ

Початок війни 24 лютого 2022 р. змінив життя кожного з нас докорінно. Перші два тижні ми не відходили від екранів телевізорів, не випускали з рук телефонів, але поступово до нас приходило розуміння, що попри все необхідно працювати і налагоджувати навчальний процес. Деканати спільно з кураторами академічних груп почали зв'язуватися зі студентами, цікавитися долею їх, місцем перебування, складали списки. Зрозуміло, що в нас був досвід роботи, пов'язаний з карантинними обмеженнями під час пандемії COVID-19–19. Для ефективної співпраці усіх учасників освітнього процесу ДДАЕУ застосовує всі можливі й доступні засоби та інструменти комунікації. Навчальні матеріали: лекції, завдання для практичних занять, питання для самоперевірки, посібники, презентації, контрольні тести та інший навчальний контент розміщено в системі MOODLE. Варто зазначити, що за дистанційної форми навчання лекційні та практичні заняття в ДДАЕУ проводять на платформи Zoom – сервісу для проведення відеоконференцій, онлайн-зустрічей і дистанційного навчання. Заслугує на увагу те, що сервіси зв'язку добиралися з урахуванням технічної обізнаності та можливостей учасників освітнього процесу, маючи на меті досягнення максимального ефекту комунікації. Крім платформи Zoom, можна використовувати і програму Google Meet. До цих програм можна приєднатися з будь-якого гаджета, який має камеру, та під'єднаний до Інтернету. Для тих студентів, які не мали змоги вчасно долучитися до занять у Zoom чи викласти виконане завдання в MOODLE, було дозволено надсилати матеріали на особисту електронну пошту викладача або скористатися послугами «Нової пошти». Також були організовані консультації викладачів у корпусі університету для тих студентів, які через будь-які причини не змогли долучитися дистанційно. Траплялися випадки, коли на зв'язок виходили студенти з окупованих територій, і викладачі саме для них відкривали доступ до виконання певних завдань і тестів у системі MOODLE. Такі випадки траплялися і з тими студентами, які перебували за кордоном і не завжди орієнтувалися в часі європейському та українському.

Для контролю за ситуацією з відвідуванням деякими деканатами було запроваджено тижневі електронні журнали присутності студентів, а деякі деканати збирали щоденну інформацію.

Наукова діяльність також не була поставлена на паузу: до 100-річчя ДДАЕУ за участі викладачів та студентів було проведено наукову конференцію на платформі Zoom.

Усі ми віримо в нашу перемогу і не зупиняємося в плануванні майбутнього життя, організовуючи профорієнтаційні заходи, з метою залучення абітурієнтів до лав майбутніх студентів-аграріїв. Зокрема приймальна комісія ініціювала безкоштовні підготовчі курси для абітурієнтів.

Наш народ незламний, і ми здолаємо всі виклики, які поставила перед нами війна.

Нікіфорова Тетяна Дмитрівна,

докторка технічних наук, декан будівельного факультету Державного вищого навчального закладу «Придніпровська державна академія будівництва та архітектури»
м. Дніпро, Україна

Капшук Ольга Анатоліївна,

кандидатка технічних наук, заступниця декана будівельного факультету Державного вищого навчального закладу «Придніпровська державна академія будівництва та архітектури»
м. Дніпро, Україна

Нечепуренко Дар'я Сергіївна,

кандидатка технічних наук, заступниця декана будівельного факультету Державного вищого навчального закладу «Придніпровська державна академія будівництва та архітектури»
м. Дніпро, Україна

НАВЧАЛЬНА ТА ОРГАНІЗАЦІЙНА РОБОТА ДЕКАНАТУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

З березня 2022 р. будівельний деканат Придніпровської державної академії будівництва та архітектури тривалий час працював дистанційно.

Важливим для ефективного освітнього процесу в умовах дистанційного роботи підрозділу було науково-методичне та матеріально-технічне забезпечення освітнього процесу [1, с. 92].

Основним завданням керівництва деканату було спочатку організувати спочатку злагоджену роботу працівників деканату. Для цього був створений чат у Telegram Messenger, з можливістю закріплення важливої інформації та документації. Наступним кроком було оброблення інформації та налагодження нових контактів зі студентами, з визначенням їх місця перебування. Усі співробітники деканату особисто через доступні канали з кожним студентом налагоджували контакт та вносили цю інформацію до зведених електронних таблиць.

Основні завдання дистанційної роботи деканату під час воєнного стану розподілилися за двома напрямками: надання інформації для студентів та надання інформації для викладачів.

Для здобувачів вищої освіти основними запитами були:

Сервіси для студентів:

1. Видача довідок:

- про навчання за денній формі;
- про те, що вони є студентами ПДАБА;
- про відсутність академічної заборгованості;
- про період навчання тощо.

2. Видача різноманітних форм характеристик.